

Hemşirelik Birinci Sınıf Öğrencilerinin Bilinçli Farkındalık Düzeyleri ve Mesleğe Yönelik İmaj Algıları: Kesitsel, Tanımlayıcı Bir Araştırma

First-year nursing students' mindfulness levels and image perceptions of the nursing profession: A cross-sectional, descriptive study

Yahya ERGEZEN¹, Fatma DURSUN ERGEZEN²

¹Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hemşirelik Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya/TÜRKİYE

²Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Hemşirelik Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya/TÜRKİYE

RESEARCH ARTICLE

Received 1 June 2024;
Received in revised form 22 June 2024;
Accepted 27 June 2024

ORCID:
Yahya ERGEZEN : 0000-0001-9180-4044
Fatma DURSUN ERGEZEN: 0000-0002-4707-060X

*Correspondence: FATMA DURSUN ERGEZEN
Address: 1Dumlupınar Bulvarı, Akdeniz Üniversitesi,
Hemşirelik Fakültesi, Kampüs/ANTALYA
Phone: 0(242) 226 13 58/2999
Fax: 0(242) 310 15 11
Mobil Phone: 0536 654 07 03
e-mail: fatmadursun@gmail.com

Ethics Approval
Akdeniz Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan
etik onay alınmıştır (Etik Kurul Onayı: 26.09.2023 Karar
No:731).

Çıkar çatışması
Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları
Fikir, kavram ve tasarım: YE, FDE
Veri toplama ve analiz: YE, FDE
Makalenin taslağının hazırlanması: YE, FDE
Eleştirel inceleme: FDE

Veri Kullanılabilirliği
Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler, makul
talep üzerine ilgili yazardan temin edilebilir.
Teşekkür
Yazarlar araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere
teşekkür etmektedir.

Ö Z E T

Amaç: Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeyleri ve hemşirelik mesleğine yönelik imaj algıları arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tasarımda olan araştırmaya toplam 190 öğrenci katılmıştır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Bilinçli Farkındalık Ölçeği ve Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği ile 3-8 Ekim 2023 tarihleri arasında toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmada öğrencilerin Bilinçli Farkındalık Ölçeği puan ortalamaları 57.01±12.27 (min:22, max:86) ve Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği puan ortalamaları 144.86±12.06 (min:104, max:173) bulunmuştur. Öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeyleri ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj algıları arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = 0.175, p = .016$).

Sonuç: Araştırmada hemşirelik öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeylerinin ve hemşirelik mesleğine yönelik imaj algılarının iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Eğitimcilerin öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeylerini arttıracak ve toplumdaki hemşirelik mesleğinin olumlu imajını geliştirecek girişimler planlaması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik; öğrenci; bilinçli farkındalık; hemşirelik imajı

A B S T R A C T

Aim: To determine the relationship between first-year nursing students' mindfulness levels and their professional image perceptions.

Method: A total of 190 students participated in the study, which had a descriptive and cross-sectional design. The data was collected between 3-8 October 2023 with the Personal Information Form, Mindful Attention Awareness Scale and the Image of Nursing Profession Scale.

Results: In the study, the students' mean scores on the Mindful Attention Awareness Scale were found to be 57.01±12.27 (min: 22, max: 86) and the mean scores on the Image of Nursing Profession Scale were 144.86±12.06 (min: 104, max: 173). A low, positive and statistically significant relationship was found between students' mindful awareness levels and their image perceptions of the nursing profession ($r = 0.175, p = .016$).

Conclusion: In the study, it was determined that nursing students' mindful awareness levels and image perceptions of the nursing profession were at a good level. It is recommended that educators plan initiatives that will increase students' mindful awareness levels and improve the positive image of the nursing profession in society.

In this context, this article discusses the obstacles to the healing caring relationship and proposes solutions.

Keywords: nursing; student; mindful awareness; nursing image

GİRİŞ

Tüm dünyada son on yılda sağlık sisteminde yaşanan gelişmeler hemşirelerin rollerini önemli ölçüde değiştirmiştir (Fields et al., 2022). Bu gelişmeler ve değişimler hemşirelik mesleğine ve eğitimine daha fazla sorumluluk yüklemiştir (Yılmaz Kuşaklı et al., 2019). Hemşireliğin doğasını anlamak, değişen dünyayla birlikte daha da önem kazanmıştır. Özellikle COVID-19 pandemisi ile birlikte tüm dünyada hemşireliğin önemi toplumlar tarafından daha iyi anlaşılmış (Çelik et al., 2020) ve hemşirelik mesleğine yönelik olumlu imaj artmıştır (Yaman et al., 2023). Hemşirelik mesleğine yönelik olumlu imajın artması mesleğe olan talebi arttırmada önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Hemşirelik imajı, bireylerin hemşirelik mesleğine yönelik görüş ve tutumlarından oluşmaktadır. Hemşirelik imajı, öğrencilerin mesleği seçmesinde ve kariyer planlamasında etkili bir faktördür (Ben Natan et al., 2023). Literatürde

hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısını etkileyen çok sayıda faktör olduğu bildirilmektedir (Cırık et al., 2022; Çelen et al., 2023; Kaya & Dalgiç, 2022). Cinsiyet, hemşirelik mesleğini isteyerek seçme durumu (Çelen et al., 2023), öğrenim yılı, aile bireylerinde kronik hastalık durumu ve hemşirelik mesleğini tavsiye etme durumu gibi değişkenlerin (Cırık et al., 2022) hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısını etkileyen önemli faktörler olduğu belirlenmiştir. Bir araştırmada COVID-19 pandemisinin hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik imaj algılarını olumlu yönde etkilediği bulunmuştur (Çelen et al., 2023). Araştırmalarda hemşirelik öğrencilerinin mesleğin imajına yönelik olumlu algıları arttıkça mesleği sürdürme olasılıklarının ve iş doyumlarının (Öncü et al., 2022) ve insancıl bakım davranışlarının sergileme olasılıklarının da arttığı bulunmuştur (Hung et al., 2019). Ayrıca öğrencilerin hemşirelik imajı puanları arttıkça, akademik motivasyon puanlarının da artış gösterdiği tespit edilmiştir (Deniz Akan et al., 2021). Hemşirelik imajını etkileyen tüm bu faktörler

dikkate alındığında, hemşirelerin bilgi, beceri ve uzmanlığını vurgulayacak ve onların çoklu rol ve görevlerini topluma gösterecek girişimleri planlanması gerektiği açıkça görülmektedir (Glerean et al., 2019). Özellikle hemşirelik mesleğini tercih etme noktasında birinci sınıf öğrencileri toplumun imaj algısını yansıtmada önemli bir grup olarak düşünülmektedir. Hemşirelik eğitimi ile hiç tanışmayan ve formal bir eğitim sürecinden geçmeyen birinci sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algılarını ve bu algıyı etkileyen faktörleri belirlemek önemlidir. Bu kapsamda, bilinçli farkındalığın hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısını etkileyen önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir.

Bilinçli farkındalık, şimdiki an içerisinde gerçekleşenlere dikkat etmek, dikkatin niteliğini fark etmek ve tüm bu fark edilenleri yargılamadan kabul etme biçimidir. Bilinçli farkındalık, bireylerin duyguları ile temas etmesini sağlayarak günlük yaşamda stres, kaygı ve öfke gibi zorlayıcı durum ve duyguları yönetmede aracı rol oynamaktadır (Atalay, 2019; Kabat-Zinn, 2013). Literatürde bilinçli farkındalık ve bilinçli farkındalık temelli yaklaşımların dünya genelinde hem klinik alanda hem de günlük yaşamda yaygın bir şekilde kullanıldığı dikkat çekmektedir (Alkhaldeh et al., 2024; Karo et al., 2024; Yosep et al., 2023). Yapılan araştırmalarda bilinçli farkındalığın stres, kaygı ve depresyon gibi durumları azaltmada etkili olduğu bulunmuştur (Alkhaldeh et al., 2024; Karo et al., 2024; Lee & Jung, 2024). Ayrıca bilinçli farkındalığın öz-şefkat, psikolojik iyi oluş, empati, şefkat ve öz-yeterliliğin önemli bir yordayıcısı olduğu bildirilmektedir (Alkhaldeh et al., 2024; Cura & Atay, 2023; Yosep et al., 2023). Ek olarak, gelişmiş bilinçli farkındalık günlük yaşamdaki yaratıcılığı ve klinik yeterliliği artırmada (Lee & Jung, 2024), duyguları etkili bir şekilde yönetmede (Lee & Park, 2024) ve iletişim öz yeterliliğini geliştirmede (Sundling et al., 2017) önemli bir yordayıcı olarak karşımıza çıkmaktadır. Hemşirelik boyutunda düşünüldüğünde, bilinçli farkındalığın hastaya bütüncül bakım vermeyi sağlayan öncüllerle doğrudan ilişkili olması nedeniyle dikkate alınması gerekmektedir. Ayrıca bilinçli farkındalık, mesleğe yönelik objektif bir bakış açısı geliştirme, meslek tercihi yapma ve mesleği sürdürme noktasında incelenmesi gereken bir olgudur. Bu kapsamda bu araştırmada, hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeyleri ve hemşirelik mesleğine yönelik imaj algıları arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırma soruları:

Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin;

-Bilinçli farkındalık düzeyleri nedir?

-Hemşirelik mesleğine yönelik imaj algıları nedir?

-Bilinçli farkındalık düzeyleri ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj algıları arasında bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Tasarım

Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tasarımdadır. Araştırma Epidemiyolojide Gözlemsel Araştırma Raporu Yazımının Güçlendirilmesi için Rehber (STROBE) doğrultusunda raporlanmıştır (Erik von Elm et al., 2007).

Katılımcılar

Araştırmanın evrenini, Akdeniz Bölgesinde bir devlet üniversitesinde 2023-2024 Eğitim Öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören 220 birinci sınıf öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya dahil edilme kriterleri şu şekildedir: a) araştırmaya katılmaya gönüllü olma, b) hemşirelik birinci sınıf öğrencisi olma, c) hemşireliğe ilişkin dersleri ilk defa alıyor olma. Araştırmada örneklem seçimi yapılmamış, araştırmaya dahil edilme kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 201 öğrenci dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Bilinçli Farkındalık Ölçeği (BİFÖ)” ve “Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği (HMYİÖ)” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Bu form literatürden elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulmuştur (Ak et al., 2021; Cırık et al., 2022; Karaman et al., 2020; Olğun & Kaptan, 2022; Sümen et al., 2022). Form, öğrencilerin demografik bilgilerini içeren (yaş, cinsiyet, anne/baba eğitim durumu, en uzun yaşanan yer, gelir düzeyi, aile bireylerinde kronik hastalık durumu, ailede hemşire tanıdık olma durumu, daha öncesinde hastaneye yatma deneyimi ve hastaneye yatma deneyimine ilişkin görüşleri) 11 sorudan oluşmaktadır. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik görüşlerini içeren (hemşirelik bölümünü isteyerek seçme durumu, tercih etme sırası, mesleği seçme amacı, mesleğe yönlendiren kişi, meslek seçiminde aile etkisi, mesleğe yönelik bilgi düzeyi, toplumun hemşirelik imajı algısı, mesleği başkalarına tavsiye etme durumunu) 8 sorudan oluşmaktadır.

Bilinçli Farkındalık Ölçeği

Bilinçli Farkındalık Ölçeği, Brown & Ryan (2003) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe’ye Özdeşil, Arslan, Kesici ve Deniz (2011) tarafından uyarlanmıştır. BİFÖ, bireylerin günlük yaşamdaki anlık deneyimlerin farkında olma ve bunlara dikkat etme eğilimlerini değerlendiren 15 maddelik 6’lı Likert tipte bir ölçektir. Ölçekte “hemen hemen her zaman”dan “hemen hemen hiç”e kadar deneyimler derecelendirilmektedir. Ölçek tek faktörlü bir yapıdadır ve puanlamasında herhangi bir kesme noktası bulunmamaktadır. Ölçekten alınan puan arttıkça bilinçli farkındalık düzeyi artmaktadır. Türkçe’ye uyarlama çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.82 bulunmuştur. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.87 olarak belirlenmiştir.

Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği

Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği, Dost ve Bahçecik (2015) tarafından geliştirilmiştir. HMYİÖ, bireylerin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algılarını değerlendiren 42 maddelik 5’li Likert Likert tipte bir ölçektir. Ölçekte “tamamen katılıyorum”dan “kesinlikle katılmıyorum”a kadar düşünceler derecelendirilmektedir. HMYİÖ, mesleki nitelik (11 madde), çalışma koşulları (10 madde), cinsiyet (8 madde), eğitim (5 madde), mesleki statü (5 madde) ve dış görünümünden (3 madde) olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesinde toplam 15 madde negatif yönde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 42 en yüksek puan 210’dur. Ölçek puanlamasında belirli kesme noktaları bulunmaktadır. Ölçek toplam puanı 42- 75 arasında çok zayıf, 76-109 arasında zayıf, 110-143 arasında orta, 144-177 arasında iyi ve 178-210 arasında ise çok iyi imaj algısının olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça imaj algısı da olumlu olarak artmaktadır. Dost ve Bahçecik (2015)’in

araştırmasında ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.97 bulunmuştur. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.95 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri toplanmadan önce öğrencilere araştırmanın amacı ve veri toplama araçları tanıtılarak araştırma katılmaya davet edilmiştir. Öğrencilere araştırma daveti, Google Formlar kullanılarak iletilmiştir. Öğrencilere veri toplama araçlarını uygulamadan önce çevrimiçi olarak bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur. Öğrenciler “araştırmaya katılmayı kabul ediyorum” seçeneğini seçerek araştırmaya katılabilmiş ya da “araştırmaya katılmayı kabul etmiyorum” seçeneğini seçerek reddetme seçeneği sunulmuştur. Sorular yaklaşık 15-20 dakika süresince cevaplanmıştır. Araştırma verileri 3-8 Ekim 2023 tarihleri arasında toplanmıştır.

Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce araştırmanın yürütüleceği üniversitesinin Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan etik onay alınmıştır (Etik Kurul Onayı: 26.09.2023 Karar No:731). Veri toplamaya başlamadan önce araştırmanın amacı öğrencilere açıklanarak onamları alınmıştır. Araştırma Helsinki Bildirgesi ilkeleri doğrultusunda yürütülmüştür. Veri toplama araçlarına erişim, onay veren kişilerle sınırlandırılmıştır. Verilerinin yalnızca akademik amaçlarla kullanılacağı açıkça belirtilmiştir. Birden fazla başvuruyu önlemek amacıyla anketin sonuna 'sadece bir kez yanıt ver' bölümü eklenmiştir. Araştırma herhangi bir etik çatışma ya da mali çıkar olmaksızın yürütülmüştür.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi, IBM SPSS İstatistikleri for Windows (Sürüm 23 Armonk, NY: IBM Corp) kullanılarak yapılmıştır. Demografik değişkenler frekanslar, yüzdeler, ortalamalar ve standart sapmalar kullanılarak tanımlanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde %95 güven aralığı ve $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. Sürekli değişkenlerin ortalama ve standart sapması hesaplanmıştır. Kategorik değişkenlerin analizinde sayılar ve yüzdeler kullanılmıştır. Değişken dağılımındaki normalliği kontrol etmek için merkezi eğilim ölçümleri, çarpıklık ve basıklık katsayıları kullanılmıştır. Değerlerin -1.5 ile +1.5 aralığında olması kabul edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü ANOVA ve Pearson korelasyon testleri uygulanmıştır. Daha ileri analizlerde Tukey testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin Demografik Özellikleri ve Mesleğe Yönelik Görüşleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin %82.1'i kadın ve yaş ortalaması 19.13 ± 3.20 'dir. Öğrencilerin anne ve babalarının yarısından fazlası ilköğretim mezundur. Öğrencilerin %45.3'ünün en uzun süre ilde yaşarken, %60'ının gelir-gider düzeyi eşittir. Öğrencilerin %32.6'sı aile bireylerinde kronik bir hastalığın olduğunu ve %23.2'si ailede bir hemşire tanıdığının olduğunu bildirmiştir. Öğrencilerin %43'ünün daha öncesinde hastaneye yatma deneyimi yaşadıkları ve bu deneyimi yaşayanların %27.2'si deneyimi “olumlu” olarak değerlendirmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik görüşleri incelendiğinde; öğrencilerin %69.5'i mesleği isteyerek seçtiğini ve tercih sıralamasının 1-3 arasında olduğunu bildirmiştir. Öğrenciler hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığı (%36.3), insanlara yardım etme isteği (%34.7) ve sağlık alanına olan ilgiden (%28.9) dolayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %70'i hemşirelik mesleğini kendi tercihleri ile seçtiğini ve %64.7'si ailesinin mesleği seçme konusunda kendilerini özgür bıraktıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %76.3'ü hemşirelik mesleğine yönelik bilgi düzeyi konusunda kendilerini “yeterli” olarak değerlendirirken, %61.6'sı toplumun hemşirelik mesleğine yönelik imajının “olumsuz” olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin %76.3'ü hemşirelik mesleğini başkalarına tavsiye edebileceği bulunmuştur (Tablo 2).

Öğrencilerin Bilinçli Farkındalık Düzeyleri ve İlişkili Faktörler

Araştırmada öğrencilerin BİFÖ puan ortalamaları 57.01 ± 12.27 (min:22, max:86) bulunmuştur. Öğrencilerin cinsiyet, yaş, anne/baba eğitim durumu, yaşanılan yer, gelir düzeyi, ailede hemşire olma durumu, daha öncesinde hastaneye yatma durumu ve hastanede yatma deneyimine yönelik algılarının BİFÖ puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$). Ailede kronik hastalık durumunun bilinçli farkındalık düzeylerinde anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t = 2.320$, $p = .021$). Ailesinde kronik hastalığı olanların BİFÖ puan ortalamaları kronik hastalığı olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur (Tablo 1).

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçme durumu, hemşirelik mesleğine yönlendiren kişiler, mesleği seçmede ailenin etkisi ve mesleği başkalarına tavsiye etme durumlarına göre BİFÖ puan ortalamalarının anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($p < .05$). Hemşirelik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeyleri isteyerek seçmeyenlere kıyasla daha yüksek bulunmuştur ($t = 2.577$, $p = .011$). Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönlendiren kişilere göre BİFÖ puan ortalamalarının anlamlı bir biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F = 2.177$, $p = .008$). Farkın bağımsız değişkenin hangi düzeyleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan post-hoc testlerde mesleği kendi tercihiyle seçen öğrencilerin BİFÖ puan ortalaması ailesinin yönlendirmesiyle seçen öğrencilere göre daha yüksek elde edilmiştir. Öğrencilerin mesleği seçmede ailenin tutumuna göre bilinçli farkındalık düzeylerin anlamlı bir biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F = 3.550$, $p = .031$). Hemşirelik meslek seçiminde ailenin baskısına maruz kalan öğrencilerin BİFÖ puan ortalamaları hem seçimi öğrenciye bırakan hem de olumlu yönde destekleyen ailelere sahip öğrencilerin BİFÖ puan ortalamasından daha düşük bulunmuştur. Ayrıca hemşirelik mesleğini başkalarına tavsiye eden öğrencilerin BİFÖ puan ortalamaları tavsiye etmeyenlere kıyasla daha yüksek elde edilmiştir ($t = 2.431$, $p = .016$) (Tablo 2).

Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Algıları ve İlişkili Faktörler

Araştırmada öğrencilerin HMYİÖ puan ortalamaları 144.86 ± 12.06 (min:104, max:173) bulunmuştur. Araştırmada öğrencilerin demografik özelliklerine göre HMYİÖ puan ortalamalarının farklılaşp farklılaşmadığını değerlendirmek amacıyla yapılan analizde cinsiyet ve hastaneye yatma deneyiminin istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir ($p < .05$). Kadın öğrencilerin HMYİÖ puan ortalamaları erkeklere kıyasla daha yüksek elde edilmiştir ($t = 2.524$, $p = .015$). Öğrencilerin hastaneye yatma deneyimlerini değerlendirme düzeylerine göre HMYİÖ puan ortalamalarının

anamlı bir biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F = 7.714$, $p = .001$). Hastaneye yatma deneyimini “olumsuz” olarak değerlendiren öğrencilerin HMYİÖ puan ortalamaları hem “olumlu” hem de “kararsız” olarak değerlendiren öğrencilere göre daha düşük bulunmuştur (Tablo 1).

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçme durumu, mesleği seçme amacı, mesleği seçmede ailenin etkisi ve mesleği başkalarına tavsiye etme durumlarına göre HMYİÖ puan ortalamalarına anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($p < .05$). Hemşirelik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin HMYİÖ puan ortalamaları isteyerek seçmeyenlere kıyasla daha yüksek bulunmuştur ($t = 4.092$, $p = .000$). Öğrencilerin hemşireliği seçme amaçlarına göre HMYİÖ puan ortalamalarının anlamlı bir biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F = 6.221$, $p = .002$). Hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığı nedeniyle seçen öğrencilerin puan ortalamaları hem insanlara yardım etme isteği amacıyla seçen hem de sağlık alanına olan ilgisi nedeniyle seçen öğrencilerin puan ortalamalarından daha düşük elde edilmiştir. Öğrencilerin mesleği seçmede ailenin tutumuna göre imaj algılarının anlamlı bir biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F = 8.516$, $p = .000$). Hemşirelik meslek seçiminde ailenin baskısına maruz kalan öğrencilerin HMYİÖ puan ortalamaları hem seçimi öğrenciye bırakan hem de olumlu yönde destekleyen ailelere sahip öğrencilerin puan ortalamasından daha düşük bulunmuştur. Ayrıca hemşirelik mesleğini başkalarına tavsiye eden öğrencilerin HMYİÖ puan ortalamaları tavsiye etmeyenlere kıyasla daha yüksek elde edilmiştir ($t = 5.572$, $p = .000$) (Tablo 2).

Öğrencilerin Bilinçli Farkındalık Düzeyleri ve Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Algıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin BİFÖ puan ortalamaları ile HMYİÖ puan ortalamaları arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = 0.175$, $p = .016$). Ayrıca bilinçli farkındalık düzeyleri ile eğitim ($r = 0.178$, $p = .014$) ve dış görünüm ($r = 0.161$, $p = .026$) alt boyutları arasında da düşük düzeyde, pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Tablo 3).

TARTIŞMA

Öğrencilerin Bilinçli Farkındalık Düzeyleri ve İlişkili Faktörler

Araştırmada öğrencilerin BİFÖ puan ortalamaları 57.01 ± 12.27 bulunmuştur. Öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Literatürde hemşirelik öğrencileri ile yürütülen araştırmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Aşık & Albayrak, 2022; Azak, 2018; Cura & Atay, 2023). Bu kapsamda, hemşirelik öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeylerinin yüksek olması öğrenim süreçlerinin sürdürülmesi açısından olumlu bir sonuç olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmada ailesinde kronik hastalığı olan öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeylerinin olmayanlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde ailede kronik hastalığı olan bir bireyin varlığının bilinçli farkındalık düzeyini nasıl etkilediğine dair herhangi bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Ancak literatürde kronik hastalığı olan bireylerle yaşayan aile bireylerinin deneyimlerini inceleyen araştırmalarda; aile bireylerinin hastalık sürecinin belirsizliği ve tahmin edilemezliği nedeniyle kaygı yaşadıkları ve bu durumun onları daha dikkatli olmaya yönlendirdiği bulunmuştur. Ayrıca hastalık süreçlerinin aile içerisinde yeni uyum süreçleri ve baş etme mekanizmaları geliştirmeye sevk ettiği tespit edilmiştir (Bragadottir et al., 2018; Hawkins et al., 2020; Wee et al., 2022). Bu kapsamda, kronik hastalık süreçlerine yakından

tanık olmanın başka bireylere karşı farkındalığı artırdığı düşünülmektedir.

Araştırmada hemşirelik mesleğini isteyerek seçen, meslek seçiminde özgür olan, aile baskısına maruz kalmayan ve mesleği başkalarına tavsiye eden öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Tüm bu bulgular esasında öğrencilerin kendi yaşamları üzerindeki otonomisini göstermektedir. Kendi yaşamları üzerindeki otonomisi olan öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Yapılan araştırmalarda bilinçli farkındalık ile öz-kontrol arasında pozitif yönde ilişki olduğu, bilinçli farkındalık düzeyi arttıkça öz kontrolün de arttığı bulunmuştur (Gharaei et al., 2023; Liang et al., 2022; Ye et al., 2024). Ayrıca iş ya da özel yaşamla ilgili otonominin bilinçli farkındalık ile pozitif yönde ilişkili olduğu ve kişinin performansını artırdığı tespit edilmiştir (Goodman et al., 2021; Pan et al., 2024). Öğrencilerin yaşamlarında otoritesini ya da öz kontrolünü artırmada bilinçli farkındalığın son derece önemli olduğu açıkça görülmektedir. Bu kapsamda, hemşire olmaya aday öğrencilerin tüm eğitim süreçlerinde ve meslek yaşamlarında daha çok öz-kontrollü olmaları için bilinçli farkındalıklarını geliştirecek girişimler planlanabilir.

Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Algıları ve İlişkili Faktörler

Araştırmada öğrencilerin HMYİÖ puan ortalamaları 144.86 ± 12.06 bulunmuştur. Ölçek değerlendirmesine bakıldığında öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik imajlarının “iyi” düzeyde olduklarını söylemek mümkündür. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik imaj algılarının “orta” (Deniz et al., 2023; Kızılcık-Özkan et al., 2017; Sümen et al., 2022), “zayıf” (Deniz Akan et al., 2021; Koşar et al., 2022) ve “iyi” düzeyde (Karaman et al., 2020; Olğun & Kaptan, 2022) olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, bu araştırmaya katılan öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algılarının olumlu olmasının eğitim süreçlerindeki motivasyonları açısından olumlu bir durum olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada kadın öğrencilerin ölçek puan ortalamaları erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek elde edilmiştir. Benzer şekilde konu ile ilgili yapılan araştırmalarda kadın öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algılarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Ak et al., 2021; Deniz et al., 2023; Karaman et al., 2020; Sümen et al., 2022). Ülkemizde Hemşirelik Kanununda 2007 yılında yapılan düzenlemeler ile birlikte meslekteki erkek hemşire sayısında artış olmuştur. Ancak erkek öğrenci sayısının artmasına rağmen mesleğe yönelik cinsiyet temelli bakış açısı halen günümüzde etkisini sürdürmektedir. Hemşirelik öğrencileri ile yürütülen nitel bir araştırmada, hemşirelik programlarındaki erkek öğrenci sayısının önemli derecede artmasına rağmen kalıplaşmış fikirlerin devam ettiği ve hemşireliğin kadınların hakim olduğu bir meslek olarak kabul edildiği sonucuna varmıştır (Baskale & Sercekus, 2015). Yapılan bir başka araştırmada farklı sağlık disiplinindeki öğrencilerin halen hemşireliği bir kadın mesleği olarak algıladıkları tespit edilmiştir (Cırık et al., 2022). Bu durumun ülkemizde halen kadın cinsiyetinin meslekteki rolünün baskın olmasından ve meslekteki cinsiyet farklılığında eşitlik sağlanamamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Hastaneye yatma deneyimini “olumsuz” olarak değerlendiren öğrencilerin puan ortalamaları hem “olumlu” hem de “kararsız” olarak değerlendiren öğrencilere göre daha düşük bulunmuştur. Bir araştırmada bu araştırmanın aksine hastaneye yatma deneyimi öğrencilerin hemşirelik algısına yönelik farklılık oluşturmamıştır (Ak et al., 2021). Hemşirelik öğrencileri ile

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özellikleri ile BİFÖ ve HMYİÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması					
	n (%)	Bilinçli Farkındalık Ortalama ± SS	İstatistiksel test	Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ortalama ± SS	İstatistiksel test
Cinsiyet					
Kadın	156 (82.1)	56.75 ± 12.36	t = 0.638 p = .524	146.05 ± 11.18	t = 2.524 p = .015
Erkek	34 (17.9)	58.23 ± 11.97		139.41 ± 14.42	
Anne eğitim düzeyi					
Okur-yazar değil	21 (11.1)	52.57 ± 12.37	F = 2.096 p = .126	140.80 ± 9.59	F = 1.521 p = .221
İlköğretim	105 (55.3)	58.32 ± 11.96		144.93 ± 11.00	
Lise ve üzeri	64 (33.7)	56.32 ± 12.55		146.07 ± 14.15	
Baba eğitim düzeyi					
Okur-yazar değil	3 (1.6)	54.00 ± 12.16	F = .856 p = .426	139.66 ± 8.96	F = .471 p = .625
İlköğretim	96 (50.5)	58.14 ± 12.11		144.41 ± 11.12	
Lise ve üzeri	91 (47.9)	55.92 ± 12.47		145.50 ± 13.09	
En uzun yaşanılan yer					
İl	86 (45.3)	56.05 ± 12.14	F = .876 p = .418	146.02 ± 12.39	F = .982 p = .376
İlçe	79 (41.6)	57.20 ± 12.44		144.37 ± 11.84	
Köy	25 (13.2)	59.72 ± 12.28		142.40 ± 11.57	
Gelir düzeyi					
Gelir-giderden düşük	38 (20.0)	57.97 ± 13.86	F = 2.028 p = .134	146.15 ± 9.83	F = .398 p = .672
Gelir-gidere eşit	114 (60.0)	57.88 ± 11.68		144.82 ± 12.33	
Gelir-giderden fazla	38 (20.0)	53.44 ± 12.02		143.68 ± 13.36	
Aile bireylerinde kronik hastalık durumu					
Var	62 (32.6)	58.43 ± 11.78	t = 2.320 p = .021	145.48 ± 10.97	t = .493 p = .623
Yok	128 (67.4)	54.08 ± 12.84		144.56 ± 12.58	
Ailede hemşire tanıdık olma durumu					
Evet	44 (23.2)	56.31 ± 12.55	t = 0.429 p = .668	146.93 ± 12.37	t = 1.300 p = .195
Hayır	146 (76.8)	57.22 ± 12.23		144.23 ± 11.94	
Hastaneye yatma deneyimi					
Evet	80 (43.0)	55.96 ± 12.58	t = .915 p = .361	145.35 ± 12.41	t = 346 p = .730
Hayır	106 (57.0)	57.64 ± 12.23		144.72 ± 12.00	
Hastaneye yatma deneyime yönelik görüş					
Olumlu	31 (27.2)	56.51 ± 12.02	F = .494 p = .612	149.25 ± 11.03	F = 7.714 p = .001
Kararsız	64 (56.1)	57.26 ± 13.44		145.50 ± 9.76	
Olumsuz	19 (16.7)	54.00 ± 10.12		136.57 ± 15.25	

Tablo 2. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri ile BİFÖ ve HMYİÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması					
	n (%)	Bilinçli Farkındalık Ortalama ± SS	İstatistiksel test	Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ortalama ± SS	İstatistiksel test
Hemşirelik bölümünü isteyerek seçme durumu					
İsteyerek seçtim	132 (69.5)	58.51 ± 12.11	t = 2.577 p = .011	147.14 ± 10.86	t = 4.092 p = .000
İsteyerek seçmedim	58 (30.5)	53.60 ± 12.03		139.67 ± 13.10	
Hemşirelik bölümünü tercih etme sırası					
1-3. sıra	132 (69.5)	56.46 ± 12.57	F = .453 p = .636	145.00 ± 12.57	F = .311 p = .733
4-6. sıra	27 (14.2)	57.96 ± 11.77		143.25 ± 11.23	
7 ve üzeri	31 (16.3)	58.54 ± 11.59		145.64 ± 10.67	
Mesleği seçme amacı					
İş bulma kolaylığı	69 (36.3)	54.65 ± 10.24	F = 2.177 p = .116	140.88 ± 12.58	F = 6.221 p = .002
İnsanlara yardım etme isteği	66 (34.7)	58.90 ± 12.53		147.15 ± 11.37	
Sağlık alanına olan ilgi	55 (28.9)	57.70 ± 13.93		147.10 ± 11.06	
Hemşirelik mesleğine sizi kim yönlendirdi?					
Kendim	133 (70.0)	58.57 ± 11.97	F = 4.913 p = .008	144.75 ± 11.70	F = .405 p = .667
Rehber öğretmenim	4 (2.1)	62.25 ± 7.08		150.25 ± 4.71	
Ailem	53 (27.9)	52.69 ± 12.40		144.71 ± 13.32	
Mesleği seçmede ailenin etkisi					
Baskıcı davranışlar	14 (7.4)	49.00 ± 10.67	F = 3.550 p = .031	132.71 ± 16.41	F = 8.516 p = .000
Seçimi bana bıraktılar	123 (64.7)	57.23 ± 12.62		145.43 ± 11.29	
Olumlu davranışlar	53 (27.9)	58.62 ± 11.20		146.75 ± 10.85	
Hemşirelik mesleğine yönelik bilgi düzeyiniz nedir?					
Yeterli	145 (76.3)	57.51 ± 12.74	t = 1.011 p = .314	145.53 ± 12.12	t = 1.373 p = .171
Yetersiz	45 (23.7)	55.40 ± 10.61		142.71 ± 11.73	
Hemşirelik mesleğine yönelik imajı toplumda sizce nasıl?					
Olumlu	37 (19.5)	60.43 ± 13.19	F = 2.617 p = .076	148.18 ± 13.22	F = 2.107 p = .124
Fikrim yok	36 (18.9)	58.44 ± 10.45		145.50 ± 13.86	
Olumsuz	117 (61.6)	55.49 ± 12.32		143.61 ± 10.93	
Hemşirelik mesleğini başkalarına tavsiye eder misiniz?					
Evet	145 (76.3)	58.20 ± 12.11	58t = 2.431 p = .016	147.38 ± 10.91	t = 5.572 p = .000
Hayır	45 (23.7)	53.17 ± 12.13		136.73 ± 12.09	

Tablo 3. Öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeyleri ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj algıları arasındaki ilişki	
	Bilinçli Farkındalık
Hemşirelik imajı toplam	r = 0.175 p = .016
Mesleki nitelikler	r = 0.139 p = .056
Çalışma koşulları	r = 0.051 p = .486
Cinsiyet	r = .008 p = .913
Eğitim	r = 0.178 p = .014
Mesleki statü	r = 0.108 p = .136
Dış görünüm	r = 0.161 p = .026

yürütülen bir araştırmada, katılımcılar hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerinin, kendi kişisel deneyimlerinden ya da hemşirelerin işyerindeki gözlemlerine dayandığını belirtmiştir (Marcinowicz et al., 2016). Öğrencilerin deneyimlerinin hemşirelik imaj algısını önemli derece etkilediği açıkça görülmektedir. Bu kapsamda, bu bölüm hastanede yatan hastaların hemşirelere ilişkin görüşlerini inceleyen araştırmalar doğrultusunda tartışılmıştır. Cerrahi kliniklerde tedavi gören hastalarla yürütülen bir araştırmada, hastaların bakımdan memnuniyeti ile hemşirelere yönelik algıları arasında pozitif ilişki olduğu, bakımdan memnuniyet arttıkça olumlu algının da arttığı bulunmuştur (Özşaker et al., 2021). Bir başka araştırmada, hastalar hemşirelerinin görünüşünün, iletişim şekillerinin, davranışlarının, işteki tutumlarının ve profesyonel yeterliliklerinin onlara yönelik algıları ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir (Ohene et al., 2022). Bir başka araştırmada, hastalar nazık, duyarlı, sabırlı, anlayışlı, dikkatli ve etkili bakım sunan hemşireleri ‘iyi’ hemşire olarak tanımlamışlardır (Valiee et al., 2020). Bu doğrultuda, hemşirelik mesleğini seçmeye aday öğrencilerin “olumlu” örnekleri deneyimlemesi ya da “olumlu” örneklerin daha fazla paylaşılması yönünde farkındalık programları geliştirilebilir.

Araştırmada hemşirelik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin ölçek puan ortalamaları isteyerek seçmeyenlere kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde yapılan araştırmalarda da mesleği isteyerek seçen öğrencilerin mesleki imaj algıları daha yüksek bulunmuştur (Karaman et al., 2020; Olğun & Kaptan, 2022). Öğrencilerin mesleği isteyerek seçmesinin eğitim süreçlerine uyum ve akademik başarı boyutunda olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Nitekim yapılan araştırmalarda, öğrencilerin mesleki algılarının ve isteklerinin eğitim süreçlerindeki uyumlarını, yönelimlerini ve başarılarını etkilediği bildirilmektedir (Arkan et al., 2018; Ten Hoeve et al., 2016). Diğer araştırmalarda ise öğrencilerde mesleğe yönelik olumlu bakış açısı geliştikçe, eğitim süreçlerinde daha az stres yaşadıkları ve öğrenme deneyiminden daha fazla doyum aldıkları tespit edilmiştir (Admi et al., 2018; Arkan et al., 2018). Bu kapsamda, hemşirelik mesleğinin daha tercih edilebilir bir noktaya taşınması için iyileştirmeler yapılmalıdır. Ayrıca toplumda, hemşirenin gelişen rol ve sorumluluklarının paylaşılması hususunda daha fazla kampanya düzenlenebilir.

Hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığı nedeniyle seçen ve ailenin baskısına maruz kalan öğrencilerin puan ortalamaları diğer öğrencilerin puan ortalamalarından daha düşük bulunmuştur. Benzer şekilde yapılan bir araştırmada, hemşirelik mesleğini insanlara yardım etme arzusuyla seçen öğrencilerin imaj algısının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Sümen et al., 2022). Bu doğrultuda öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin mesleğe yönelik tutumunu, meslekten aldığı doyumunu ve dolayısıyla başarısını etkileyeceği düşünülmektedir. Hemşirelik mesleğini icra edecek kişilerin, tercih yapmadan önce mesleğe yönelik tüm

koşulları, mesleki rol ve sorumlulukların farkında olarak seçmeleri önerilmektedir.

Öğrencilerin Bilinçli Farkındalık Düzeyleri ve Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Algıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeyleri ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj algıları arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeyleri arttıkça hemşirelik mesleğine yönelik olumlu imaj algıları da artmaktadır. Literatürde hemşirelik öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeyleri ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj algıları arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu bölüm, bilinçli farkındalığın özellikleri boyutunda tartışılmıştır. Bilinçli farkındalığın doğası gereği, bireylerin duygu ve düşüncelerine yönelik farkındalığının algılama sürecini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Hemşirelik öğrencileri ile yürütülen bir araştırmada, bilinçli farkındalığın dikkat ve öz farkındalığı genişlettiği, algı ve iç görüyü artırdığı ve kişinin deneysel açıklığa ve kabule sahip olmasına yardımcı olduğu bulunmuştur (Young-Brice & Dreifuerst, 2019). Bir diğer araştırmada, hemşirelik öğrencilerine uygulanan bilinçli farkındalık temelli bir girişim sonrası öğrenciler, bilinçli farkındalığın fiziksel bedenleri, düşünme durumları, duyguları ve benlikleri ile ilgili öz farkındalıklarında bir artış olduğunu, odaklanma yeteneklerinin geliştiğini bildirmişlerdir. Ayrıca öğrenciler kişinin olumsuz düşüncelere takılıp kalmayarak, dürtüsel ve duygusal tepkileri azaltarak başa çıkma yeteneklerinin geliştiğini belirtmişlerdir (Spadaro & Hunker, 2021). Bu kapsamda, eğitim süreçlerinde bilinçli farkındalığı artıracak girişimlerin planlanmasının meslek seçiminde önyargısız ve olumlu seçimler yapmaya yönlendireceği düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda hemşirelik öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeylerinin ve hemşirelik mesleğine yönelik imaj algılarının iyi düzeyde olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeyleri arttıkça hemşirelik mesleğine yönelik olumlu imaj algısının da arttığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda dünya genelinde hemşirelik mesleğinin değişimi ve dönüşümü dikkate alındığında, toplumda bilinçli farkındalık ve mesleki imaj algısının desteklenmesi için çeşitli eğitim programları ve farkındalık artırıcı girişimler düzenlenebilir. Hemşirelik mesleğinin toplumdaki imajını güçlendirmek için medya ve sosyal medya kampanyaları düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Admi, H., Moshe-Eilon, Y., Sharon, D., & Mann, M. (2018). Nursing students' stress and satisfaction in clinical practice along different stages: A cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 68, 86-92.
- Ak, B., Bilgin, N. Ç., Erol, F., & Cerit, B. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Algılarının Belirlenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 23(3), 559-568.
- Alkhalwaldeh, J. M., Khawaldeh, M. A., Mrayyan, M. T., Yehia, D., Shudifat, R. M., Anshasi, H. A., . . . Aqel, A. (2024). The efficacy of mindfulness-based programs in reducing anxiety among nurses in hospital settings: A systematic review. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*. (in press)
- Arkan, B., Ordin, Y., & Yılmaz, D. (2018). Undergraduate nursing students' experience related to their clinical learning environment and factors affecting to their clinical learning process. *Nurse Education in Practice*, 29, 127-132.
- Aşık, E., & Albayrak, S. (2022). The effect of mindfulness levels on the life satisfaction of nursing students. *Perspectives in Psychiatric Care*, 58(3), 1055-1061.
- Atalay, Z. (2019). *Bilinçli Farkındalık: Farkındalıkla Anda Kalabilme Sanatı. İnkılap Kitabevi*.
- Azak, A. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 15(3), 170-176.
- Baskale, H., & Sercekus, P. (2015). Nursing as career choice: perceptions of Turkish nursing students. *Contemporary Nurse*, 51(1), 5-15.
- Ben Natan, M., Abd El Hadi, M., & Zoubi, F. (2023). What motivates young Arab Muslim women to choose nursing as a profession: A cross-sectional study. *International Nursing Review*, 1-7.
- Bragadottir, G. H., Halldorsdottir, B. S., Ingadottir, T. S., & Jonsdottir, H. (2018). Patients and families realising their future with chronic obstructive pulmonary disease—A qualitative study. *Journal of Clinical Nursing*, 27(1-2), 57-64.
- Brown, K. W., & Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(4), 822.
- Cınk, V. A., Gül, U., & Aksoy, B. (2022). The image of nursing among nursing and other healthcare professional university students: A mixed-method study. *Nurse Education in Practice*, 59, 103293.
- Cura, S. U., & Atay, S. (2023). Correlation between mindfulness, empathy and compassion levels of nursing students: A cross-sectional study. *Archives of Psychiatric Nursing*, 42, 92-96.
- Çelen, R., Küçükoglu, S., Yayan, E. H., & Özdemir, A. A. (2023). Perceptions of nursing image of nursing students and affecting factors in the COVID-19 pandemic: A cross-sectional study. *Journal of Psychiatric Nursing*, 14(3), 193-199.
- Çelik, S., Özbaşı, A., & Çelik, B. (2020). The COVID-19 pandemic: Turkish nurses association. *Journal of Education and Research in Nursing*, 17(3), 279-283.
- Deniz Akan, D., Koşar Şahin, C., Sevgi Doğan, E., Yıldız, S., Göktaş, G., & Çınar Pakyüz, S. (2021). Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik İmajına Yönelik Algıları İle Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 9(1), 362-373.
- Deniz, H. T., Kaplan, Ö., & Başer, M. (2023). Kadın doğum kliniklerinde uygulama yapan hemşirelik öğrencilerinin cinsiyet ve illere göre kadın algısı ve hemşirelik mesleğine yönelik imajı. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(3), 907-915.
- Dost, A., & Bahçecik, A. N. (2015). Hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği geliştirilmesi. *JAREN*, 1(2), 51-59.
- Erik von Elm, M., Altman, D. G., Egger, M., Pocock, S. J., Gøtzsche, P. C., & Vandenbroucke, J. P. (2007). The Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE) statement: guidelines for reporting observational studies. *Annals of Internal Medicine*, 147(8), 573.
- Fields, L., Dean, B. A., Perkiss, S., & Moroney, T. (2022). Education on the Sustainable Development Goals for nursing students: Is Freire the answer? *Nursing Inquiry*, 29(4), e12493.
- Gharaei, N. K. P., Nofaresti, A., & Chari, E. V. (2023). Mindfulness, self-compassion, and protective behaviors against COVID-19: the mediating role of self-control. *Current Psychology*, 1-8.
- Glerean, N., Hupli, M., Talman, K., & Haavisto, E. (2019). Perception of nursing profession—focus group interview among applicants to nursing education. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 33(2), 390-399.
- Goodman, R. J., Trapp, S. K., Park, E. S., & Davis, J. L. (2021). Opening minds by supporting needs: do autonomy and competence support facilitate mindfulness and academic performance? *Social Psychology of Education*, 24(1), 119-142.
- Hawkins, L. M., Sinha, C. B., Ross, D., Yee, M. E. M., Quarmyne, M. O., Krishnamurti, L., & Bakshi, N. (2020). Patient and family experience with chronic transfusion therapy for sickle cell disease: A qualitative study. *BMC Pediatrics*, 20 (1), 172.
- Hung, C. A., Wu, P. L., Liu, N. Y., Hsu, W. Y., Lee, B. O., & Pai, H. C. (2019). The effect of gender-friendliness

barriers on perceived image in nursing and caring behaviour among male nursing students. *Journal of Clinical Nursing*, 28(9-10), 1465-1472.

Kabat-Zinn, J. (2013). *Full catastrophe living, revised edition: how to cope with stress, pain and illness using mindfulness meditation*. Hachette UK.

Karaman, F., Çakmak, S., & Yerebakan, A. N. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik imaj algıları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*(11), 217-229.

Karo, M., Simorangkir, L., Saragih, I. D., Suarilah, I., & Tzeng, H. M. (2024). Effects of mindfulness-based interventions on reducing psychological distress among nurses: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Journal of Nursing Scholarship*, 56(2), 319-330.

Kaya, A., & Dalgiç, A. I. (2022). A four-year longitudinal evaluation study of nursing image, self-esteem, and profession perception among nursing students. *Perspectives in Psychiatric Care*, 58(4), 1925-1931.

Kızılık-Özkan, Z., Ünver, S., Avcıbaşı, İ. M., Semerci, R., & Yıldız-Fındık, Ü. (2017). Bir grup hemşirelik öğrencisinin mesleğe yönelik imaj algısı. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 19(1), 38-47.

Koşar, C., Çınar Pakyüz, S., Dedeli Caydam, O., Yurdakul, B., Çiçek, Ö., & Çalı, E. F. (2022). Tıp ve Hemşirelik intörnlerinin hekim hemşire çatışma nedenlerine ve hemşirelik imajına yönelik algıları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 15(3), 258-269.

Lee, M., & Jung, M. (2024). Structural relationships between socio-cognitive mindfulness, everyday creativity, and clinical competence in nursing students: mediating effects of everyday creativity. *Healthcare*, 12(1), 5.

Lee, M., & Park, H. (2024). Socio-cognitive mindfulness in nursing: A scoping review. *PLOS One*, 19(4), e0300459.

Liang, S. C., Dong, M. M., Zhao, H. B., Song, Y. L., & Yang, A. Q. (2022). Mindfulness and life satisfaction: The moderating effect of self-control and the moderated moderating effect of resilience. *Personality and Individual Differences*, 185, 111241.

Marcinowicz, L., Owlaszuk, A., Slusarska, B., Zarzycka, D., & Pawlikowska, T. (2016). Choice and perception of the nursing profession from the perspective of Polish nursing students: a focus group study. *BMC Medical Education*, 16, 243.

Ohene, L. A., Acheampong, A. K., Dzansi, G., Kyei, J., Adjei, C. A., Adjorlolo, S., . . . Aziato, L. (2022). The Image of Nurses and Midwives in Ghana: Patient and Family Perspectives. *Global Qualitative Nursing Research*, 9, 23333936221137584.

Olğun, S., & Kaptan, G. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imajı algılarının belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum*, 32(1), 159-166.

Öncü, E., Vayisoglu, S. K., Efecan, E., & Güven, Y. (2022). The relationship of social status and social image with the choice of nursing career among the next generation of Turkish youth: A cross-sectional study. *Nurse Education in Practice*, 64, 103442.

Özşaker, E., Sevilmiş, H., Özcan, Y., & Samast, M. (2021). Nursing care perception and satisfaction levels of surgical patients. *Journal of Contemporary Medicine*, 11(2), 151-159.

Özyeşil, Z., Arslan, C., Kesici, Ş., & Deniz, M. E. (2011). Bilinçli farkındalık ölçeği'ni Türkçeye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 224-235.

Pan, L., Kao, K. Y., Hsu, H. H., Thomas, C. L., & Cobb, H. R. (2024). Linking job autonomy to helping behavior: A moderated mediation model of transformational leadership and mindfulness. *Current Psychology*, 43, 19370–19385.

Spadaro, K. C., & Hunker, D. F. (2021). Experience of an 8-week online mindfulness intervention for nursing students: qualitative findings. *Nurse Educator*, 46(3), 187-191.

Sundling, V., Sundler, A. J., Holmström, I. K., Kristensen, D. V., & Eide, H. (2017). Mindfulness predicts student nurses' communication self-efficacy: A cross-national comparative study. *Patient Education and Counseling*, 100(8), 1558-1563.

Sümen, A., Teskereci, G., Aksoy, S., Ergen, Z., Ala, M., & Üzümlü, F. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğinin imajına yönelik algılarının ve tutumlarının incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 75-83.

Ten Hoeve, Y., Castelein, S., Jansen, W., Jansen, G., & Roodbol, P. (2016). Predicting factors of positive orientation and attitudes towards nursing: A quantitative cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 40, 111-117.

Valiee, S., Nematı, S. M., & Valian, D. (2020). Exploration of service recipients' image of a perfect nurse: A qualitative descriptive study. *Applied Nursing Research*, 54, 151272.

Wee, L. X., Tan, P. S. T., & Chen, H. C. (2022). Experiences and Needs of Families Caring for Children and Adolescents With Chronic Kidney Disease: A meta-Synthesis. *Journal of Pediatric Nursing-Nursing Care Of Children & Families*, 63, 52-63.

Yaman, H. E., Başaran-Acıl, S., & Duygulu, S. (2023). The positioning of nursing in Turkish mass media: Before and after the COVID-19 outbreak. *International Nursing Review*. (In press)

Ye, H. X., Jiang, N., He, S. S., & Fan, F. (2024). Sleep disturbance and internalizing symptoms in adolescents: a

moderated mediation model of self-control and mindfulness. *BMC Psychiatry*, 24(1), 310.

Yılmaz Kuşaklı, B., Yerköy Ateş, A., & Çetin, G. (2019). Intergenerational change of nursing profession and management of generations. *University of Health Sciences Journal of Nursing*, 1(3), 203-208.

Yosep, I., Mardhiyah, A., & Sriati, A. (2023). Mindfulness Intervention for Improving Psychological Wellbeing Among Students During COVID-19 Pandemic: A Scoping Review. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*, 16, 1425-1437.

Young-Brice, A., & Dreifuerst, K. T. (2019). Exploration of mindfulness among ethnic minority undergraduate nursing students. *Nurse Educator*, 44(6), 316-320.